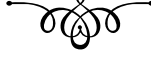

Raghuvansha 16 by Kalidas

—
రఘువంశం సర్గః ౧౬ కాలిదాసకృతమ్
—

Document Information

Text title : raghuvansha16

File name : raghuvansha16.itx

Category : major_works, kAlidAsa

Location : doc_z_misc_major_works

Author : kalidasa

Transliterated by : Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com

Proofread by : Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com

Latest update : November 01, 2005

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

రఘువంశం సర్గః ౧౬ కాలిదాసకృతమ్

అథేతరే సప్తరఘుప్రవీరా జ్యేష్ఠం పురోజన్మతయా గుణైశ్చ |
చక్రుః కుశం రత్నవిశేషభాజం సౌభ్రాత్రమేషాం హి కులానుకారి || ౧౬-౧ ||
తే నేతువార్తాగజబన్ధముఖైరభ్యుచ్చితాః కర్మభిరప్యవన్త్యైః |
అన్యోన్యదేశప్రవిభాగసీమాం వేలాం సముద్రా ఇవ న వ్యతీయః || ౧౬-౨ ||
చతుర్భుజాంశప్రభవః స తేషాం దానప్రవృత్తైరనుపారతానామ్ |
సురద్వీపానామివ సామయోనిర్భిన్నోఽష్టధా విప్రససార వంశః || ౧౬-౩ ||
అథార్ధరాత్రే స్తిమితప్రదీపే శయ్యాగృహే సుప్తజనే ప్రబుద్ధః |
కుశః ప్రవాసస్థకలత్రవేషామదృష్టపూర్వాం వనితామపశ్యత్ || ౧౬-౪ ||
సా సాధుసాధారణపార్థివర్యైః స్థిత్యా పురస్తాత్పురహూతభాసః |
జేతుః పరేషాం జయశబ్దపూర్వం తస్యాఞ్జలిం బన్ధమతో బబన్ధ || ౧౬-౫ ||
అథానపోఢార్గలమప్యగారం ఛాయామివాదర్శితలం ప్రవిష్టామ్ |
సవిస్మయో దాశరథేస్తనూజః ప్రోవాచ పూర్వార్ధవిసృష్టతల్పః || ౧౬-౬ ||
లబ్ధాన్తరా సావరణేఽపి గేహే యోగప్రభావో న చ లక్ష్యతే తే |
బిభర్షి చాకారమనిర్వృతానాం మృణాలినీ హైమమివోపరాగమ్ || ౧౬-౭ ||
కా త్వం శుభే కస్య పరిగ్రహో వా కిం వా మదభ్యాగమకారణం తే |
ఆచక్ష్వ మత్వా వశినాం రఘూణాం మనః పరస్త్రివిముఖప్రవృత్తిః || ౧౬-౮ ||
తమబ్రవీత్సా గురుణానవద్యా యా నీతపౌరా స్వపదోన్ముఖేన |
తస్యాః పురః సంప్రతి వీతనాథాం జానీహి రాజన్నధిదేవతాం మామ్ || ౧౬-౯ ||
వస్వాకసారామభిభూయ సాహం సౌరాజ్యబద్ధోత్సవయా విభూత్వా |
సమగ్రశక్తౌ త్వయి సూర్యవంశ్యే సతి ప్రపన్నా కరుణామవస్థామ్ || ౧౬-౧౦ ||
విశీర్ణతల్పాట్టశతో నివేశః పర్యస్తసాలః ప్రభుణా వినా మే |
విడమ్బయత్వస్తనిమగ్నా సూర్యం దినాన్తముగ్రానిలభిన్నమేఘమ్ || ౧౬-౧౧ ||

నిశాసు భాస్వత్కలనూపురాణాం యః సంవరోఽభూదభినారికాణామ్ |
 నదన్ముఖోల్కావిచితామిషాభిః స వాహ్యతే రాజపథః శివాభిః || ౧౬-౧౨ ||
 ఆస్ఫాలితం యత్ప్రమదాకరాగ్రైర్మృదఙ్గధీరధ్వనిమన్వగచ్ఛత్ |
 వన్వైరిదాసీం మహిషైస్తదమ్భుః శ్శృఙ్గాహతం క్రోశతి దీప్సుకాణామ్ || ౧౬-౧౩ ||
 వృక్షేశయా యష్టినివాసభజ్ఞాన్మృదఙ్గశబ్దాపగమాదలాస్యాః |
 ప్రాప్తా దవోల్కాహతశేషబర్హ్యాః క్రీడామయూరా వనబర్హిణత్వమ్ || ౧౬-౧౪ ||
 సూపానమార్గేషు చ యేషు రామా నిక్షిప్తవత్సశ్చరణాన్సరాగాన్ |
 సద్యోహతన్యఙ్కబిరస్రదిగ్ధం వ్యాఘ్రైః పదం తేషు నిధీయతే మే || ౧౬-౧౫ ||
 చిత్రద్విపాః పద్మవనావతీర్ణాః కరేణుభిర్దత్తమృణాలభఙ్గాః |
 నఖాఙ్కశాఘాతవిభిన్నకుమ్భాః సంరబ్ధసింహప్రహృతం వహన్తి || ౧౬-౧౬ ||
 స్తమ్భేషు యోషితప్రతియాతనానాముత్కాన్తవర్ణక్రమధూసరాణామ్ |
 స్తనోత్తరీయాణి భవన్తి సఙ్గాన్నిర్మోకపట్టాః ఫణిభిర్విముక్తాః || ౧౬-౧౭ ||
 కాలాన్తరశ్యామసుధేషు నక్రమితస్తతో రూఢతృణాఙ్కరేషు |
 త ఏవ ముక్తగుణశుద్ధయోఽపి హర్యేషు మూర్చ్ఛన్తి న చన్ద్రపాదాః || ౧౬-౧౮ ||
 ఆవర్ణ్య శాఖాం సదయం చ యాసాం పుష్పాణ్యుపాతాని విలాసినీభిః |
 వన్వైః పులిన్దైరివ వానరైస్తాః క్లిశ్యన్త ఉద్యానలతా మదీయాః || ౧౬-౧౯ ||
 రాత్రావనావిష్కృతదీపభాసః కాన్తాముఖశ్రీవియుతా దివాపి |
 తిరస్కీయన్తే కృమితన్తుజాలైర్విచ్ఛన్నధూమప్రసరా గవాక్షాః || ౧౬-౨౦ ||
 బలిక్రియావరితసైకతాని స్నాసీయసంసర్గమనాపువన్తి |
 ఉపాన్తవాసీరగృహాణి దృష్ట్వా శూన్యాని దూయే సరయూజలాని || ౧౬-౨౧ ||
 తదర్హసీమాం వసతిం విసృజ్య మామభ్యుపేతుం కులరాజధానీమ్ |
 హిత్వా తనుం కారణమానుషీం తాం యథా గురుస్తే పరమాత్మమూర్తిమ్ || ౧౬-౨౨ ||
 తథేతి తస్యాః ప్రణయం ప్రతీతః ప్రత్యగ్రహీత్పాగ్రహరో రఘూణామ్ |
 పూరప్యభివక్తముఖప్రసాదా శరీరబన్ధేన తిరోబభూవ || ౧౬-౨౩ ||
 తదద్భుతం సంసది రాత్రివృత్తం ప్రాతర్ద్విజేభ్యో నృపతిః శశంస |
 శ్రుత్వా త ఏనం కులరాజధాన్యా సాక్షాత్ప్రతిత్వే వృతమభ్యనన్దన్ || ౧౬-౨౪ ||
 కుశావతీం శ్రోత్రియసాతన్ కృత్వా యాత్రానుకూలేఽహని సావరోధః |
 అనుద్రుతో వాయురివాభ్రవృన్దైః వైన్వైరయోధ్యాభిముఖః ప్రతస్థే || ౧౬-౨౫ ||

సా కేతుమాలోపవనా బృహద్భిర్విహారశైలానుగతేవ నాగైః |
సేనా రథోదారగృహా ప్రయాణే తస్యాభవజ్జంగమరాజధానీ || ౧౬-౨౬ ||
తేనాతపత్రామలమణ్డలేన ప్రస్తాపితః పూర్వనివాసభూమిమ్ |
బభౌ బలౌఘః శశినోదితేన వేలాముదన్వానివ నీయమానః || ౧౬-౨౭ ||
తస్య ప్రయాతస్య వరూఢినీనాం పీడామపర్యాప్తవతీవ సోఢుమ్ |
వసుంధరా విష్ణుపదం ద్వితీయమధ్యారురోహేవ రజశ్చలేన || ౧౬-౨౮ ||
ఉద్యచ్ఛమానా గమనాయ పశ్చాత్పురో నివేశే పథి చ వ్రజన్తి |
సా యత్ర సేనా దదృశే నృపస్య తత్రైవ సామగ్ర్యమతిం చకార || ౧౬-౨౯ ||
తస్య ద్విపానాం మదవారిసేకాత్థరాభిఘాతాచ్చ తురంగమాణామ్ |
రేణుః ప్రవేదే ప్రథి పక్యభావం పజ్కోఽపి రేణుత్వమియాయ నేతుః || ౧౬-౩౦ ||
మార్ద్రేషిణీ సా కటకాస్తరేషు వైద్యేషు సేనా బహుధా విభిన్నా |
చకార రేవేవ మహావిరావా బద్ధప్రతిశ్రున్తి గుహాముఖాని || ౧౬-౩౧ ||
స ధాతుభేదారుణయాననేమిః ప్రభుః ప్రయాణధ్వనిమిశ్రతూర్యః |
వ్యలఙ్ఘయద్విన్ద్యముపాయనాని పశ్యన్పుల్కినైరపపాదితాని || ౧౬-౩౨ ||
తీర్థే తదీయే గజసేతుబన్ధాత్ప్రతిపగాముత్తరతోస్య గణ్గామ్ |
అయత్నబాలవ్యజనీబభూవుర్హస్తా నభోలఙ్ఘనలోలపఞ్చః || ౧౬-౩౩ ||
స పూర్వజానాం కపిలేన రోషాద్భస్మావశేషీకృతవిగ్రహాణామ్ |
సురాలయప్రాప్తినిమిత్తమమ్భస్తైస్రోతసం నౌలులితం వవన్దే || ౧౬-౩౪ ||
ఇత్యధ్వనః కేచిదహోభిరన్తే కూలం సమాసాద్య కుశః సరయ్యాః |
వేదిప్రతిష్ఠాన్వితతాధరాణాం యూపానపశ్యచ్ఛతశో రఘూణామ్ || ౧౬-౩౫ ||
ఆధూయ శాఖాః కుసుమద్రుమాణాం స్పృష్ట్యా చ శీతాన్సరయూతరంగాన్ |
తం క్లాన్తసైన్యం కులరాజధాన్యాః ప్రత్యుజ్జగామోపవనాన్తవాయుః || ౧౬-౩౬ ||
అథోపశలే్యే రిపుమగ్నశల్యస్తస్యాః పురః పౌరసఖా స రాజా |
కులధ్వజస్తాని చలధ్వజాని నివేశయామాస బలీ బలాని || ౧౬-౩౭ ||
తం శిల్పిసంఘాః ప్రభుణా నియుక్తాస్తథాగతాం సంభృతసాధనత్వాత్ |
పురం నవీచక్రరపాం విసర్గాన్మేఘా నిదాఘగ్లపితామివోర్వీమ్ || ౧౬-౩౮ ||

తతః సపర్యాం సవశూపహారాం పురః పరార్ఘ్యప్రతిమాగృహాయాః ।
 ఉపోషితైర్వాస్తువిధానవిద్భిర్నిర్వర్తయామాస రఘుప్రవీరః ॥ ౧౬-౩౯ ॥
 తస్యాః స రాజోపపదం నిశాన్తం కామీవ కాంతాహృదయం ప్రవిశ్య ।
 యథార్ఘ్యవన్యైరనుజీవితోకం సంభావయామాస యథాప్రధానమ్ ॥ ౧౬-౪౦ ॥
 సా మన్దరాసంశ్రయిభిస్తురంగైః శాలావిధిస్తమ్భగతైశ్చ నాగైః ।
 పూరాబభాసే విపణీస్థపణ్యా సర్వాఙ్గనద్ధాభరణేవ నారీ ॥ ౧౬-౪౧ ॥
 వసన్స తస్యాం వసతౌ రఘూణాం పురాణశోభామభిరోపితాయామ్ ।
 న మైథిలేయః స్పృహయాంబభూవ భర్త్రే దివో నాప్యలకేశ్వరాయ ॥ ౧౬-౪౨ ॥
 అథాస్య రత్నగ్రథితోత్తరీయమేకాన్తపాణ్డుస్తనలమ్పిహారమ్ ।
 నిఃశ్వాసహార్యాంశుకమాజగామ ఘర్మః ప్రియావేశమివోపదేష్టుమ్ ॥ ౧౬-౪౩ ॥
 అగస్త్యచిహ్నోద్దయనాత్సమీపం దిగుత్తరా భాస్వతి సంనివృత్తే ।
 ఆనన్దశీతామివ బాష్పవృష్టిం హిమస్రుతిం హైమవతీం ససర్జ ॥ ౧౬-౪౪ ॥
 ప్రవృద్ధతాపో దివసోఽతిమాత్రమత్యర్థమేవ క్షణదా చ తస్మి ।
 ఉభౌ విరోధక్రియయా విభిన్నౌ జాయాపతీ సానుశయావివాస్తామ్ ॥ ౧౬-౪౫ ॥
 దినే దినే శైవలవన్త్యధస్తాత్సోపానపర్వాణి విముఞ్చదమ్భుః ।
 ఉద్దణ్డవద్మం గృహదీర్ఘికాణాం నారీనితమ్బుద్వయసం బభూవ ॥ ౧౬-౪౬ ॥
 వనేషు సాయంతనమల్లికానాం విజృమ్భణోద్గన్ధిషు కుడ్యలేషు ।
 ప్రత్యేకనిక్షిప్తపదః సశబ్దం సంఖ్యామివైషాం భ్రమరశ్చకార ॥ ౧౬-౪౭ ॥
 స్వేదానువిధార్ధనఖక్షతాఙ్కే భూయిష్టసందిష్టశిఖం కపోలే ।
 మ్యతం న కర్ణాదపి కామినీనాం శిరీషపుష్పం సహసా పపాత ॥ ౧౬-౪౮ ॥
 యన్తప్రవాహైః శిశిరైః పరీతాన్రసేన ధౌతాన్మలయోద్భవస్య ।
 శిలావిశేషాన్యధిశయ్య నిన్యూర్ధారాగృహేష్వాతపమృద్ధివన్తః ॥ ౧౬-౪౯ ॥
 స్నానార్ధముక్తేష్వనుధూపవాసం విన్యస్తసాయంతనమల్లికేషు ।
 కామో వసన్తాత్యయమన్దవీర్యః కేశేషు లేభే బలమఙ్గానామ్ ॥ ౧౬-౫౦ ॥
 ఆపిఞ్జారా బద్ధరజఃకణత్వాన్మఞ్జురుద్యుదారా శుశుభేఽర్జునస్య ।
 దద్ధాపి దేహం గిరిశేన రోషాత్ఫణ్ణీకృతా జ్యేవ మనోభవస్య ॥ ౧౬-౫౧ ॥
 మనోఙ్గగన్ధం సహకారభఙ్గం పురాణశీఘ్రం నవపాటలం చ ।

సంబద్ధతా కామిజనేషు దోషాః సర్వే నిదాఘావధినా ప్రమృష్టాః ॥ ౧౬-౫౨ ॥
 జనస్య తస్మిన్నమయే విగాఢే బభూవతుర్ద్వా సవిశేషకాన్తాః ।
 తాపాపనోదక్షమపాదసేవో స చోదయస్థౌ నృపతిః శశి చ ॥ ౧౬-౫౩ ॥
 అథోర్మిలోలోన్మదరాజహంసే రోథోలతాపుష్పవహే సరయ్యాః ।
 విహర్తుమిచ్ఛా వనితాసఖస్య తస్యామ్భసి గ్రీష్మసుఖే బభూవ ॥ ౧౬-౫౪ ॥
 స తీరభూమౌ విహితోపకార్యామానాయుభిస్తామపకృష్టనక్రామ్ ।
 విగాహితుం శ్రీమహిమానురూపం ప్రచక్రమే చక్రధరప్రభావః ॥ ౧౬-౫౫ ॥
 సా తీరసోపానపథావతారాదన్యోన్యకేయూరవిఘట్టినీభిః ।
 సనూపురక్షోభపదాభిరాసీదుద్విగ్నహంసా సరిదజ్జనాభిః ॥ ౧౬-౫౬ ॥
 పరస్పరాభ్యుక్షణతత్పరాణాం తాసాం నృపో మజ్జనరాగదర్శి ।
 నౌసంశ్రయః పార్శ్వగతాం కిరాతీముపాత్తాబాలవ్యజనాం బభాషే ॥ ౧౬-౫౭ ॥
 పశ్యావరోధైః శతశో మదీయైర్విగాహ్యామానో గలితాఙ్గరాగైః ।
 సంధ్యోదయః సాభ్ర ఇవేష వర్ణం పుష్కత్యనేకం సరయూప్రవాహః ॥ ౧౬-౫౮ ॥
 విలుప్తమస్తఃపురసున్దరీణాం యదజ్జనం నౌలులితాభిరద్భిః ।
 తద్బద్ధ తీభిర్మదరాగశోభాం విలోచనేషు ప్రతిముక్తమాసామ్ ॥ ౧౬-౫౯ ॥
 ఏతా గురుశ్రోణిపయోధరత్వాదాత్మానముద్వోఢుమశక్నువత్యః ।
 గాఢాఙ్గదైర్బాహుభిరపు బాలాః క్లేశోత్తరం రాగవశాత్ప్లవన్తే ॥ ౧౬-౬౦ ॥
 ఆమీ శిరీషప్రసవావతంసాః ప్రభ్రంశినో వారివిహారిణీనామ్ ।
 పారిప్లవాః ప్రోతసి నిమ్నగాయాః శైవాలలోలాంశ్చలయన్తి మీనాన్ ॥ ౧౬-౬౧ ॥
 ఆసాం జలాస్ఫులనతత్పరాణాం ముక్తాఫలస్పర్ధిషు శీకరేషు ।
 పయోధరోత్సర్పిషు శీర్యమాణః సంలక్ష్యతే న చ్ఛిదురోఽపి హారః ॥ ౧౬-౬౨ ॥
 ఆవర్తశోభా నతనాభికాన్తేర్భ్రజ్ఞో భ్రువాం ద్వన్ద్వచరాః స్తనానామ్ ।
 జాతాని రూపావయవోపమానాన్యదూరవర్తీని విలాసినీనామ్ ॥ ౧౬-౬౩ ॥
 తీరస్థలీబర్హిరుత్కలాపైః ప్రస్నిగ్ధకేరభినన్ద్యమానమ్ ।
 శ్రోత్రేషు సంమూర్చ్ఛతి రక్తమాసాం గీతానుగం వారిమృదఙ్గవాద్యమ్ ॥ ౧౬-౬౪ ॥
 సందప్తవస్త్రేష్యబలానితమేష్విష్విన్దప్రకాశాన్తరితోడుతుల్యాః ।
 ఆమీ జలాపూరితసూత్రమార్గా మౌనం భజన్తే రశనాకలాపాః ॥ ౧౬-౬౫ ॥

ఏతాః కరోత్పిడితవారిధారా దర్పాత్సఖీభిర్వదనేషు సిక్తాః ।
 వక్రేతరాగ్రైరలక్రైస్తరుణ్యశ్చుర్భారుణాన్వారిలవాన్వమన్తి ॥ ౧౬-౬౬ ॥
 ఉద్భన్ధకేశమ్యతపత్రలేఖో విశ్లేషిముక్తాఫలపత్రవేష్టః ।
 మనోజ్ఞ ఏవ ప్రమదాముఖానామమ్భోవిహారాకులితోఽపి వేషః ॥ ౧౬-౬౭ ॥
 స నౌవిమానాదవతీర్య రేమే విలోలహారః సహ తాభిరపున్ ।
 స్కన్ధావలగ్నోద్ధృతపద్మినీకః కరేణుభిర్వన్య ఇవ ద్విపేన్ద్రః ॥ ౧౬-౬౮ ॥
 తతో నృవేణానుగతాః స్త్రియస్తా భ్రాజిష్ణునా సాతిశయం విరేజః ।
 ప్రాగేవ ముక్తా నయనాభిరామాః ప్రాప్యేన్ద్రనీలం కీముతోన్మయాఖమ్ ॥ ౧౬-౬౯ ॥
 వర్ణోదక్రైః కాఞ్చనశృంగముక్తైస్తమాయతాక్ష్యః ప్రణయాదసిఞ్చన్ ।
 తథాగతః సోఽతితరాం బభాసే సధాతునిష్యన్త ఇవాద్రిరాజః ॥ ౧౬-౭౦ ॥
 తేనావరోధప్రమదాసఖేన విగాహమానేన సరిద్వరాం తామ్ ।
 ఆకాశగఙ్ఘరతిరస్పరోభిర్వృతో మరుత్వాననుయాతలీలః ॥ ౧౬-౭౧ ॥
 యత్కుమ్భయోనేరధిగమ్య రామః కుశాయ రాజ్యేన సమం దిదేశ ।
 తదస్య జైత్రాభరణం విహర్తురజ్ఞాతపాతం సలిలే మమజ్ఞ ॥ ౧౬-౭౨ ॥
 స్నాత్వా యథాకామమసౌ సదారస్తీరోపకార్యాం గతమాత్ర ఏవ ।
 దివ్యేన శూన్యం వలయేన బాహుమపోఢనేపథ్యవిధిర్దదర్శ ॥ ౧౬-౭౩ ॥
 జయశ్రియః సంవననం యతస్తదాముక్తపూర్వం గురుణా చ యస్మాత్ ।
 సేహౌఽస్య న భ్రంశమతో న లోభాత్స తుల్యపుష్పాభరణో హి ధీరః ॥ ౧౬-౭౪ ॥
 తతః సమాజ్ఞాపయదాశు సర్వానానాయినస్తద్విచయే నదీష్టాన్ ।
 వన్యశ్రమాస్తే సరయూం విగాహ్య తమాచురహ్లానముఖప్రసాదాః ॥ ౧౬-౭౫ ॥
 కృతః ప్రయతోన్నే న చ దేవ లబ్ధం మగ్నం పయస్యాభరణోత్తమం తే ।
 నాగేన శౌల్యాత్కుముదేన నూనముపాత్రమన్తర్హదవాసినా తత్ ॥ ౧౬-౭౬ ॥
 తతః స కృత్వా ధనురాతతజ్యం ధనుర్ధరః కోపవిలోహితాక్షః ।
 గారుత్మతం తీరగతస్తరస్వీ భుజంగనాశాయ సమాదదేఽస్త్రమ్ ॥ ౧౬-౭౭ ॥
 తస్మిన్ప్రదః సంహితమాత్ర ఏవ ఙ్కోభాత్సమావిధతరంగహస్తః ।
 రోధాంసి నిఘ్నన్నవపాతమగ్నః కరీవ వన్యః పరుషం రరాస ॥ ౧౬-౭౮ ॥
 తస్మాత్సముద్రాదివ మథ్యమానాదుద్వృత్తనక్రాత్సహసోన్మమజ్ఞ ।

లక్ష్మ్యేవ సార్థం సురరాజవృక్షః కన్యాం పురస్కృత్య భుజంగరాజః ॥ ౧౬-౨౯ ॥

విభూషణప్రత్యుపహారహస్తముపస్థితం వీక్ష్య విశాంపతిస్తమ్ ।

సౌపర్ణమస్త్రం ప్రతिसంజహార ప్రహృష్యనిర్బంధరుషో హి సన్తః ॥ ౧౬-౩౦ ॥

త్రైలోక్యనాథప్రభవం ప్రభావాత్కృశం ద్విషామఙ్కుశమస్త్రవిద్వాన్ ।

మానోన్నతేనాప్యభివన్ద్య మూర్ధ్నా మూర్ధాభిషిక్తం కుముదో బభాషే ॥ ౧౬-౩౧ ॥

అవైమి కార్యాన్తరమానుషస్య విష్ణోః సుతాఖ్యామపరాం తనుం త్వామ్ ।

సోఽహం కథం నామ తవాచరేయమారాధనీయస్య ధృతేర్విఘాతమ్ ॥ ౧౬-౩౨ ॥

కరాభిఘాతోత్థితకన్దకేయమాలోక్య బాలాతికుతూహలేన ।

ప్రదాత్పతజ్జ్యోతిరివాన్తరిజ్ఞాదాదత్త జైత్రాభరణం త్వదీయమ్ ॥ ౧౬-౩౩ ॥

తదేతదాజానువిలమ్బినా తే జ్యాఘాతరేఖాకిణలాఙ్ఘనేన ।

భుజేన రక్షపరిఘేణ భూమేరుపైతు యోగం పునరంసలేన ॥ ౧౬-౩౪ ॥

ఇమాం స్వసారం చ యవీయసీం మే కుముద్వతీం నార్హస్తి నానుమన్తమ్ ।

ఆత్మాపరాధం నుదతీం చిరాయ శుశ్రూషయా పార్థివ పాదయోస్తే ॥ ౧౬-౩౫ ॥

ఇత్యూచివానుపహృతాభరణః ఊతీశం

శ్లాఘ్యూ భవాన్స్వజన ఇత్యనుభాషితారమ్ ।

సంయోజయాం విధివదాస సమేతబన్ధుః

కన్యామయేన కుముదః కులభూషణేన ॥ ౧౬-౩౬ ॥

తస్యాః స్పృష్టే మనుజపతినా సాహచర్యాయ హస్తే

మాఙ్గల్యోర్ణావలయిని పురః పావకస్యోచ్ఛిఖస్య ।

దివ్యస్తూర్యధ్వనిరుదచరద్వ్యశ్నువానో దిగంతా -

న్గ్గోదగ్రం తదను వవృషుః పుష్పమాశ్చర్యమేఘాః ॥ ౧౬-౩౭ ॥

ఇత్థం నాగస్త్రిభువనగురోరారసం మైథిలేయం

లభ్యా బన్ధం తమపి చ కుశః పఞ్చమం తక్షకస్య ।

ఏకః శఙ్కం పితృవధరిపోరత్యజద్వైసతేయా -

చ్ఛాన్తవ్యాలామవనిమపరః పౌరకాన్తః శశాస ॥ ౧౬-౩౮ ॥

ఇతి శ్రీరఘువంశే మహాకావ్యే కవిశ్రీకాలిదాసకృతౌ

కుముద్వతీపరిణయో నామ షోడశః సర్గః ॥

Raghuvansha 16 by Kalidas

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

